

Oikaisuvaatimus Oulaisten kaupunginhallitukselle

OIKAISUVAATIMUS

Asia:

OAJ:n Oulaisten ja Merijärven paikallisyhdistyksen oikaisuvaatimus Oulaisten kunnanhallituksen päätöksestä 24.4.2023 § 150 ja 151 niiltä osin, kun lomautus koskee kunnan opetushenkilöstöä (opettajat ja rehtorit) ja varhaiskasvatuksen opettajia (liite 1).

Oikaisuvaatimuksen tekijä:

OAJ:n Oulaisten ja Merijärven paikallisyhdistys ry.

Päätöksen tiedoksisaanti:

2.5.2023

Vaatimukset:

1. Oulaisten kaupunginhallituksen päätös 24.4.2023 § 150 ja 151 on kumottava niiltä osin kuin se koskee kunnan opetushenkilöstön ja varhaiskasvatuksen opettajien lomauttamista, koska siinä on rikottu § 6 laista työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella. Lisäksi päätös on muutenkin lainvastainen, epätarkoituksenmukainen ja rikkoo viranhaltijoiden ja työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun velvoitetta.
2. Päätöksen täytäntöönpano tulee välittömästi kieltää siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisella päätöksellä.

Perustelut

Lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella § 6 rikkominen

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella § 6 rikkominen yt-neuvotteluissa. Jukon pääluottamusmiehelle Janne Kukkolalle ei toimitettu neuvottelujen kuluessa tarkkaa tietoa kaupungin alkuvuoden tulojen kehityksestä, vaikka pääluottamusmies niitä useaan otteeseen vaati. Hän vaati niitä myös maanantaina 17.4.2023 pidetyssä viimeisessä yt-neuvottelussa. Pääluottamusmies kuitenkin havaitsi nämä ensimmäistä kvartaalia koskevat talousluvut torstaina 20.4.2023 kaupungin verkkosivuilla kaupunginhallituksen kokouksen esityslistan liitteissä. Pääluottamusmies ei kuitenkaan saanut niitä kolmea päivää aiemmin viimeisessä yt-neuvottelussa. Pääluottamusmies ei saanut näinollen oikeaa tietoa kaupungin

taloudellisen tilanteen kehittymisestä alkuvuoden 2023 osalta. Oulaisten kaupungin tulot ylittävät alkuvuodesta 2023 selvästi budjetoidun, eikä lomautuksille siten ole taloudellista perustetta. Tätä tietoa ei tuotu neuvotteluihin.

Lukujen perusteella kaupunginhallituksen kokouksessa 24.4.2023 § 149 sivu 6 todetaan: "Maaliskuun tilanteessa kaupungin tuloslaskelman vuosikate on 1,5 milj. € positiivinen, erinomaisten verotulojen ansiosta, ja vuosikate riittää hyvin kattamaan poistot (0,6 milj. €) ja maaliskuun lopun ylijäämäksi muodostuu n. 0,840 milj. €." Perusopetuslaissa 1.luvun 3 a § (11.3.2022/163) kohdassa todetaan Lapsen edusta seuraavaa: " Perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu." Kun pakottavaa tarvetta ei ole, niin lasten etu ei ole lomauttaa opetushenkilöstöä.

Lomautuspäätös tehtiin ennen kuin viimeisen yt-neuvottelun pöytäkirja oli allekirjoitettu

Kaupunginhallituksen päättäessä lomautuksista 24.4. ei kaupunginhallituksella ole ollut käytössään kaikkia allekirjoitettuja neuvottelupöytäkirjoja, koska viimeinen niistä on allekirjoitettu vasta päätöksen jälkeen.

Lomautusperusteen tarkoituksenmukaisuus

Kunnassa on jo päätetty opetustoimeen kohdistuvia leikkauksia. Tuntikehyksen pienentäminen alentaa suoraan yleissivistävien opettajien palkkoja, suurentaa opetusryhmiä ja muuttaa työoloja aiempaa vaativammiksi.

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun velvoite edellyttää sen selvittämistä, kuinka paljon opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstömenoja on jo alennettu tuntikehysleikkauksilla. Tuntikehystä pienentämällä opettajilta saatu palkkatulon alenema on suurempi kuin keskimääräinen kaupungintyöntekijän (muu ammattiryhmä kuin opettajat) lomauttamisesta saatu rahamäärä. Tämän lisäksi opettajat silti lomautetaan eli opettajilta otetaan palkkatuloa kahdesti: ensin tuntikehuksesta ja sitten vielä lomautetaan. Toisiin ammattiryhmiin kohdistuu vain lomautus. Myös esittelijä toteaa kaupunginhallituksen kokouksessa § 150 sivulla 10 seuraavaa: "Opettajien jättäminen pois henkilöstön lomautuksista on perusteltua, koska tuntikehyksen muutos vähentää opettajien palkkatuloa ja toimenpide on pysyvä toiminnallinen muutos (n. 200 €/kk opettajaa kohden)". Opettajiin kohdistuva "tuplaleikkaus" ei täytä viranhaltijoiden ja työntekijöiden yhdenvertaisen kohtelun velvoitetta ja käytännössä tämä edellyttää opetus- ja kasvatushenkilöstön lomauttamisen peruuttamista.

Muu lainvastaisuus

Opetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön lomauttaminen ei vaikuta Oulaisten kaupungin velvollisuuteen huolehtia siitä, että opetusta koskevaan lainsäädäntöön kirjatut opetukseen osallistuvan subjektiiviset oikeudet sekä varhaiskasvatuksen lainsäädännöstä tulevat velvoitteet toteutuvat.

Kunnan suunnittelemat lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt rikkovat perusopetuslakia ja -asetusta, perustuslakia ja YK:n lapsenoikeuksia koskevaa yleissopimusta. Lisäksi lomautukset vaarantavat lukion opiskelijoiden oikeuden opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen ja turvalliseen opetusympäristöön. Varhaiskasvatusta koskevat lomautukset rikkovat varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä ja vaarantavat lasten turvallisuuden.

Koska kunta lomauttaa opettajat veso-päiviksi, opettajilla ei ole mahdollisuutta päivittää opetussuunnitelma- ja työsuunnitelmatietoja. Opetuksen järjestäjä ei ole selvittänyt, miten opettajat päivittävät nämä tiedot, jotta opetussuunnitelman mukainen opetus voidaan antaa sekä lomautusten aikana että koko koulutyövuoden aikana. Opettajalla ei ole velvollisuutta omalla ajallaan päivittää näitä tietoja.

Apulaisoikeusasiamies on todennut vuonna 2000 antamassaan ratkaisussa, että lomautuksen aikaiset opetusjärjestelyt eivät saa tosiasiallisesti heikentää opetuksen määrää ja laatua. YK:n lapsen oikeuksia koskevan sopimuksen mukaan kaikissa lapsia koskevissa hallintoviranomaisen ratkaisuissa on asetettava etusijalle lapsen etu. Lomautusten aikaiset opetusjärjestelyt tulevat heikentämään opetuksen määrää ja laatua sekä lisäämään tilanteita, joissa opetusryhmä jää ilman valvontaa, eikä turvallista oppimisympäristöä voida taata.

Lomautusten suunnittelu

Kaupunki ei ole ennen lomautuspäätöksen tekemistä selvittänyt, pystyykö Oulainen täyttämään perusopetus-, lukio- ja varhaiskasvatuslaista tulevat velvoitteensa lain edellyttämällä tavalla lomautusten aikana. Alla yksi esimerkki korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuden ratkaisuista opettajien lomautusten osalta.

***KHO (2003:3422)** totesi päätöksessään Lieksan kaupungin perusopetuksen opettajien 14 päivän lomautukset lainvastaiseksi. Oikeuden perusteluiden mukaan kaupunginhallitus ei ollut ennen lomauttamispäätöksen tekemistä eikä myöskään oikaisuvaatimusta käsitellessään millään tavoin selvittänyt sitä, kuinka lomautuspäivät tulee ajoittaa ja opetustehtävien hoitaminen järjestää, jotta perusopetuslaissa ja sen nojalla annetussa asetuksessa säädetty oikeus perusopetukseen lomauttamisesta huolimatta voidaan turvata eikä oppilaiden oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun loukata. Kaupunginhallitus ei myöskään ollut antanut lomautusten täytäntöönpanoon liittyviä ohjeita viranhaltijoille, jotka se oli velvoittanut vastaamaan lomauttamisen toteuttamisesta.*

Lomautusten suunnittelussa ei ole huomioitu sitä, että opettajan vastuu niin varhaiskasvatuksessa, perus- kuin lukio-opetuksessa edellyttää tosiasiallista mahdollisuutta valvoa oppilaita ja huolehtia oppilaiden turvallisesta opiskelu ympäristöstä. Opettaja ei voi valvoa luokkaa samanaikaisesti, kun hän antaa opetusta toisessa tilassa. Vastuuta oppilaiden turvallisuudesta ei voi antaa koulun ulkopuolisille henkilöille. Opettajien ollessa lomautettuna turvallinen opiskelu ympäristö ei toteudu.

Lomautukset myös heikentävät lukion opiskelijoiden lukiolain 22 §:n mukaista oikeutta yhdenvertaiseen opetussuunnitelman mukaiseen opiskeluun ja ohjaukseen.

Opetussuunnitelman mukaisen opetuksen antaminen

Jos opettajat lomautetaan, oppilaat eivät saa lomautuksen aikana perusopetuslain 30 §:n tarkoittamaa opetussuunnitelman mukaista opetusta perusopetusasetuksen 1 §:n mukaisen henkilökunnan antamana.

Oppilaat joutuvat lomautusten aikana työskentelemään itsenäisesti. Tämä estää opetussuunnitelman toteutumisen, koska oppilas jää vaille opettajan ohjausta ja opetusta. Lomautusjärjestelyt vaarantavat myös oppimisympäristön turvallisuuden, sillä opettajan vastuu oppilaista edellyttää tosiasiallista mahdollisuutta valvoa oppilaita koko koulupäivän ajan.

Huoltajien ja oppilaiden kuuleminen

Perustuslain 14 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etua. Sopimus koskee jokaista alle 18-vuotiasta. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12. artikla takaa lapsille oikeuden osallisuuteen. Kyseisen artiklan mukaan lapsilla on oikeus tulla kuulluksi, ja heidän näkemyksensä on otettava vakavasti. Lapsilla on oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti itseään koskevaan päätöksentekoon. Lapsen edun selvittäminen edellyttää oppilaiden näkemyksen huomioon ottamista lähtökohtaisesti kaikissa heitä koskevissa asioissa. Tämän toteuttamiseksi lapselle on annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa oikeudellisissa ja hallinnollisissa toimitissa joko suoraan tai edustajan tai toimielimen välityksellä.

Perusopetuslain 47 a §:ää koskevan hallituksen esityksen (66/2013) mukaan: Opetuksen järjestäjän tulisi edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja järjestää oppilaille mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. Opetuksen järjestäjän tulisi myös muilla tavoin huolehtia siitä, että oppilailla on mahdollisuus osallistua ja ilmaista mielipiteensä koulunsa tai muun toimintayksikkönsä toimintaan ja kehittämiseen liittyvissä asioissa.

Oppilaita ja heidän huoltajiaan ei ole kuultu (perusopetuslaki 47 a § ja lukiolaki 31 ja 33 §) eikä heille tai muille kuntalaisille ole näin ollen varattu hallintolain 41 §:n mukaista vaikuttamismahdollisuutta. Paikallisyhdistyksen näkemyksen mukaan on oleellista, että oppilaat saavat esittää näkemyksensä opetuksen järjestämisestä lomautuksen aikana.

Turvallinen opiskelu ympäristö

Rehtorit ja opettajat eivät lomautuksen aikana pysty riittävästi takaamaan oppilaiden turvallisuutta. Perusopetuslain 29 §:ssä tarkoitettua turvallista oppimis- tai opiskelu ympäristöä ei voida taata, jos oppilaalla ja opiskelijalla on useita normaalia poikkeavia opetustiloja ja opettajia lomautuspäivien aikana. Lisäksi valvonta on liian vähäistä ja ryhmät tavallista suurempia.

Opiskeluympäristön turvallisuus vaarantuu, kun opettajalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta valvoa oppilaita. Mahdollisuus puuttuu, kun lomautustilanteessa opettaja joutuu vastaamaan kahdessa eri tilassa olevista oppilasryhmistä.

Lainsäädäntömme ei tunne sellaista käytäntöä, että vanhemmilla olisi oikeus tai velvollisuus ottaa lapsensa pois koulusta niiksi päiviksi, jolloin henkilöstö lomautetaan. Tästä syystä kunnan pitää huolehtia turvallisesta opiskeluympäristöstä ja opetussuunnitelman mukaisen opetuksen antamisesta myös lomautuksen aikana. Osan opettajista ollessa lomautettuna pois, osa opetusryhmistä jää ilman jatkuvaa opettajan valvontaa, eli oppilaat ovat luokissa keskenään, jolloin heille ei voida taata turvallista opiskeluympäristöä.

Lukiokoulutus

Lukiolain 4 §:ssä todetaan, että lukiokoulutuksen järjestäjällä, jolle lupa myönnetään, tulee olla mm. taloudelliset edellytykset koulutuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Kaupungin lukiokoulutusta antavien opettajien lomautus on opetusministeriölle signaali, ettei kaupungilla ole tällaisia taloudellisia resursseja.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Lomautukset tai kunnan huono taloudellinen tilanne ei oikeuta poikkeamaan varhaiskasvatuslaissa säädetyistä kunnan velvoitteista. Näitä velvoitteita ovat alle listatut asiat, ja ne voivat vaarantua, kun varhaiskasvatuksen opettajia on lomautettuna.

- Varmistettava lapsen edun ensisijaisuus, turvallinen oppimisympäristö sekä turvallisuus lainmukaisella henkilöstömitoituksella.
- Noudatettava varhaiskasvatuksen tavoitteita, varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetussuunnitelman perusteita sekä paikallista varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaa,
 - Lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatukseen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattava tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan lapsen tuen tarve, tukitoimenpiteet ja niiden toteuttaminen. Päiväkodeissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö.
- Kokonaisvastuu lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, toiminnan suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä on varhaiskasvatuksen opettajalla.
- Lapsella on oikeus tarvitsemaansa tukeen ja erityisopettajan palveluihin. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan. Kunnan käytettävissä on oltava varhaiskasvatuksessa esiintyvää tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja.

- Noudatettava varhaiskasvatustalain sekä varhaiskasvatusasetuksen mukaisia säädöksiä päiväkodin henkilöstön mitoituksista.
- Noudatettava varhaiskasvatustalain säädöksiä päiväkodin henkilöstön rakenteesta ja kelpoisuuksista.
- Noudatettava säädöksiä siitä, että varhaiskasvatuksessa on riittävä määrä kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä, jotta varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa ja jotta myös vammaisten ja muiden lasten tuen tarpeisiin vastataan. Päiväkodilla tulee olla myös toiminnasta vastaava johtaja.
- Noudatettava säädöksiä päiväkodin mitoituksista poikkeamisesta. Lomautukset tai kunnan huono taloudellinen tilanne eivät oikeuta poikkeamaan henkilöstömitoituksesta. Henkilöstömitoitusta tulee noudattaa myös henkilöstön sairaus- ja vuosilomien sekä muiden ennakoitavissa olevien poissaolojen, esimerkiksi koulutukseen osallistumisen vuoksi sekä mahdollisten lomautusten aikana varautumalla niihin etukäteen. Suhdeluvusta poikkeaminen ei näiden syiden perusteella ole asetuksen mukaan mahdollista. Päivän aikana yllättäen sairastuneiden tilalle pitää yrittää saada sijainen mahdollisimman pian.

Lapsen edun huomioon ottaminen päätöksenteossa

Suomea sitoo YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Se on osa voimassa olevaa lainsäädäntöä. Sopimus velvoittaa valtiota ja kuntia ottamaan kaikessa viranomaistoiminnassa ensi sijassa huomioon lapsen edun. Päätöksenteossa kaupungin velvollisuutena olisi laittaa lasten/oppilaisen etu kaikessa päätöksenteossa etusijalle, ja opettajien lomautuspäätös ei ole lapsen edun mukainen, ja näinollen YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen vastainen.

Lopuksi

Kaiken aikaisemmin sekä edellä lausutun perusteella OAJ:n Oulaisten ja Merijärven paikallisyhdistys ry. katsoo, että Oulaisten kaupungin toteuttamat opetushenkilöstön ja varhaiskasvatushenkilöstön lomautusjärjestelyt eivät ole opetus- ja koulutuslainsäädännön, varhaiskasvatuksen lainsäädännön eivätkä YK:n lapsenoikeuksien sopimuksen mukaisia. Oulaisten kaupunginhallituksen lomautuspäätös on lainvastainen ja epätarkoituksenmukainen, joten se on kumottava.

Oulaisissa toukokuun 15. päivänä 2023
OAJ:n Oulaisten ja Merijärven paikallisyhdistys ry.

Markku Leppäjärvi
puheenjohtaja

Riitta Rautio
sihteeri

Kaupunginhallitus § 122
Kaupunginhallitus § 150

27.03.2023
24.04.2023

Vahva Oulainen -toimenpideohjelma

KHALL § 122

Valmistelija

Kaupunginjohtaja Riikka Moilanen

Oulaisten kaupungin vuoden 2022 alijäämä oli - 4.073.823,60 €. Kaupungin taseessa on aikaisemmilta tilikausilta kertynyttä ylijäämää 3.711.969,17 €. Koska vuoden 2022 tilikauden alijäämä oli 4.073.823,60 €, taseen alijäämä on vuoden 2022 lopussa - 361.854,43 €.

Alijäämän kattamisvelvollisuudesta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Oulaisten kaupungin toiminta- ja taloussuunnittelu vuodelle 2023 ei sisällä merkittäviä muutoksia toimintaan eikä säästötoimia. Esimerkiksi korkojen nousu ja kunta-alan palkkaratkaisu aiheuttavat merkittäviä menojen kasvuja vuodelle 2023. Tämä tekee alijäämän kattamisesta haastavan.

Edellä kuvatuista syistä Oulaisten kaupungille on laadittava Vahva Oulainen -toimenpideohjelma, joka sisältää toiminnallisia muutoksia ja suunnitelman talouden tasapainottamiseksi. Toimenpideohjelma laaditaan kahdessa eri vaiheessa, joista ensimmäinen osuus sisältää nopeat toimet vuodelle 2023. Pitemmän aikavälin toimenpiteet valmistellaan ja tuodaan päätettäväksi seuraavassa vaiheessa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Riikka Moilanen

Päätösehdotus

Kaupunginjohtajan päätösesitys esitellään kokouksessa.

Päätös

Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja teki seuraavan päätösesityksen: Kaupunginhallitus päättää, että Vahva Oulainen -toimenpideohjelma edellyttää vähintään 1,3 M € sopeuttamistoimia vuonna 2023. Edelleen kaupunginhallitus päättää käynnistää muutosneuvottelut henkilöstöä koskevista toimenpiteistä.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösesityksen.

Kaupunginhallitus	§ 122	27.03.2023
Kaupunginhallitus	§ 150	24.04.2023

KHALL § 150
431/00.01.03/2022

Valmistelija Kaupunginjohtaja Riikka Moilanen

Alkuvuoden aikana on ilmennyt lisämenoja, joihin ei ole varauduttu talousarviossa. Talouden tasapainottaminen jo vuoden 2023 aikana on tästä syystä aiempaakin tärkeämpää. Muussa tapauksessa alijäämä voi kasvaa vuoden 2023 menokehityksestä johtuen ja tämä tekee tulevien vuosien kattamisvelvoitteen aiempaa haastavammaksi.

Tämän hetkisen tiedon mukaan mahdollisia talousarvion ylityksiä (mahdollinen lisämääräraha) tulisivat olemaan:

• KVTES ja OVTES korotukset	330.000 €
• Korkokustannukset	620.000 €
• Sivistyslautakunta	333.350 €

(Valorannan henkilöstökulut, Hiirenmutka perusopetuksen pienryhmä)

Arvioidut ylitykset yhteensä 1.283.350 €

Vahva Oulainen -toimenpideohjelmaa on valmisteltu viranhaltijoiden toimesta. Toimenpiteiksi esitetään seuraavia toimenpiteitä toteutettavaksi vuoden 2023 loppuun mennessä:

- Yleishallinto
 - IT-palvelut
 - henkilöstöjärjestelyt
 - kokouspalkkioiden puolittaminen (2 kk syys-lokakuu)
 - kuntakokeilu
 - koko henkilöstön lomauttaminen 2 viikoksi (poislukien opettajat)

Yhteensä 296.000 €

- Sivistystoimi
 - Tuntikehyksen leikkaaminen
 - Ohjaajien vähentäminen
 - Esiopettajien vähentäminen
 - Vaka-ryhmien tiivistäminen

Kaupunginhallitus
Kaupunginhallitus

§ 122
§ 150

27.03.2023
24.04.2023

Yhteensä 490.000 €

• Tekninen toimi

- Henkilöstökulut
- Ateria- ja siivouskulujen tuplakirjaus

Yhteensä 457.000 €

• Elinkeinopalvelut

- ostot 10.000 €

Yhteensä 10.000 €

Toimenpiteillä on mahdollista saavuttaa 1.253.000 €:n säästöt. Lisäksi viimeisimmän veroennusteen mukaan Oulaisten kaupungin verokertymä tulisi ylittymään noin 700.000 € talousarvioon nähden. Esitetyillä toimenpiteillä Oulaisten kaupungin kertynyt alijäämä olisi tämän hetkisen arvion mukaan mahdollista kattaa vuoden 2023 talouden ja toiminnan muutoksilla (+ 669.650 €). Tämä edellyttää verokertymäennusteen (04/2023) toteutumista. Lisäksi vuoden 2023 talousarvioon varatut henkilöstömenot eivät saa ylittyä.

Vahva Oulainen -toimenpideohjelman mahdollisista säästötoimista on neuvoteltu henkilöstön edustajien kanssa lain edellyttämällä tavalla (laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella 4 §). Neuvottelut kestivät 14 päivää ja ne käytiin neuvotteluesityksen mukaisesti 4.4.-17.4.2023 välisenä aikana. Neuvotteluita pidettiin kolme 4.4.2023, 11.4.2023 ja 17.4.2023.

Neuvotteluiden pöytäkirjat ovat liitteenä.

Opettajien jättäminen pois henkilöstön lomautuksista on perusteltua, koska tuntikehyksen muutos vähentää opettajien palkkatuloa ja toimenpide on pysyvä toiminnallinen muutos (n. 200 €/kk opettajaa kohden).

Vahva Oulainen -toimenpideohjelmaan valmistellaan syksyn aikana toinen osa, joka sisältää pitkän aikavälin toiminnallisia muutoksia. Ne tuodaan kaupunginhallituksen päätettäväksi vuoden 2023 aikana.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Riikka Moilanen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä Vahva Oulainen -toimenpideohjelman säästötoimenpiteet esitetyssä muodossa.

Kaupunginhallitus	§ 122	27.03.2023
Kaupunginhallitus	§ 150	24.04.2023

Toimenpiteillä on mahdollista saada vuoden 2023 toimintaan ja talouteen 1.253.000 €:n säästöt.

Kaupunginhallitus edellyttää, että viranhaltijat toimeenpaneavat säästötoimet esitetyssä muodossa ja edellyttää tarkkaa talouden seurantaa.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan esityksen sillä lisäyksellä, että opettajat lomautetaan viikoksi, jolla saadaan n. 90.000 €:n säästö.

Kaupunginhallitus toteaa yhteenvetona, että Vahva Oulainen-toimenpideohjelman toimenpiteiksi päätettiin seuraavat toimenpiteet toteutettavaksi vuoden 2023 loppuun mennessä. Toimenpiteillä saavutetaan n. 1.343.000 €:n säästöt.

Yleishallinto

IT-palvelut
henkilöstöjärjestelyt
kokouspalkkioiden puolittaminen (2 kk syys-lokakuu)
kuntakokeilu
opettajien lomauttaminen 1 viikoksi
muun henkilöstön lomauttaminen 2 viikoksi

Yhteensä 386.000 €

Sivistystoimi

Tuntikehyksen leikkaaminen
Ohjaajien vähentäminen
Esiopettajien vähentäminen
Vaka-ryhmien tiivistäminen

Yhteensä 490.000 €

Tekninen toimi

Henkilöstökulut
Ateria- ja siivouskulujen tuplakirjaus

Yhteensä 457.000 €

Elinkeinopalvelut

ostot 10.000 €

Yhteensä 10.000 €

Kaupunginhallitus

§ 122

27.03.2023

Kaupunginhallitus

§ 150

24.04.2023

Merkittiin, että pykälän käsittely keskeytettiin klo 15.00-17.40 väliseksi ajaksi sekä pidettiin tauko klo 18.02-18.13.

Liitteet

Liite [1]

Muutosneuvottelu 4.4.2023 Vahva Oulainen

Liite [2]

Muutosneuvottelu 11.4.2023 Vahva Oulainen

Liite [3]

Muutosneuvottelu 17.4.2023 Vahva Oulainen

Liite [4]

Vahva Oulainen ohjelma

Liite [5]

Budjettimuutokset 2023 tekninen toimi

Kaupungin henkilöstön lomauttamisen periaatteet

KHALL § 151
431/00.01.03/2022

Valmistelija Hallintojohtaja Suvi Koskenlaine

Oulaisten kaupungin taloudellinen tilanne on haastava. Vuoden 2022 alijäämä oli 4.073.823,60 €, jonka myötä myös taseeseen kertyi 361.854,43 € alijäämää. Alijäämän kattamisvelvollisuudesta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Oulaisten kaupungin toiminta- ja taloussuunnittelu vuodelle 2023 ei sisällä merkittäviä muutoksia toimintaan eikä säästötoimia. Lisäksi huomioitavaa on, että sivistystoimen osalta talousarviota jouduttiin karsimaan jo tekovaiheessa, jotta päästiin annettuun raamiin. Toiminnallisia muutoksia ei kuitenkaan ole tehty. Alustavan arvion mukaan mm. korkojen nousu, kunta-alan palkkaratkaisu sekä sivistystoimen tulevat talousarviomuutokset aiheuttavat merkittäviä menojen kasvua vuodelle 2023, joita ei ole täysimääräisesti pystytty huomioimaan talousarviossa. Tämä tekee alijäämän kattamisesta haastavaa.

Edellä mainituista syistä kaupunginhallitus päätti 27.3.2023 § 122 edellyttää vähintään 1,3 M € sopeuttamistoimia vuonna 2023. Sopeuttamistoimet toteutetaan osana Vahva Oulainen -toimenpideohjelmaa, joka sisältää toiminnallisia muutoksia ja suunnitelman talouden tasapainottamiseksi.

Osana Vahva Oulainen -toimenpideohjelmaa on yhtenä talouden tasapainottamiskeinona neuvoteltu kaupungin henkilöstön lomauttamisesta määrääjäksi taloudellisiin syihin perustuen. Toimenpideohjelmasta on neuvoteltu henkilöstön edustajien kanssa lain työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella 4 § mukaisesti. Neuvottelut kestivät 14 päivää ja ne käytiin neuvotteluesityksen mukaisesti 4.4.-17.4.2023 välisenä aikana. Neuvotteluita pidettiin kolme 4.4., 11.4. ja 17.4.2023.

Työnantaja voi lomauttaa viranhaltijan ja/tai työntekijän yksipuolisesti tietyin ehdoin. Viranhaltija voidaan lomauttaa toistaiseksi tai määrääjäksi samoilla taloudellis-tuotannollisilla perusteilla, joilla kunta voisi irtisanoa virkasuhteen. Työntekijän osalta työnantajalla tulee olla työsopimuslaissa säädetyt (esim. taloudellis-tuotannolliset perusteet) tai työehtosopimuksessa määrätyt lomautusperusteet. Kustannusten pakottava vähentämistarve kunnassa voi esimerkiksi olla määräaikaisen tai toistaiseksi tapahtuvan lomautuksen perusteena.

Luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetuilla on erityinen suoja myös lomautustilanteessa. Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu voidaan lomauttaa vain jos työnantajalla on irtisanomisperuste.

Lomautusilmoitusaika on yksi kuukausi, joka poikkeaa laissa säädetystä 14 päivän ilmoitusajasta. Lomautusilmoituksessa on mainittava lomautuksen peruste, sen alkamisaika sekä kesto. Määräaikaisen lomautuksen kesto on ilmoitettava täsmällisesti. Jos työntekijä lomautetaan useammaksi lomautusjaksoksi, kaikista tiedossa olevista lomautusjaksoista voidaan ilmoittaa samassa lomautusilmoituksessa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Riikka Moilanen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että lomauttaa koko henkilöstön poislukien opettajat. Lisäksi kaupungin hallitus päättää, että henkilöstön lomauttamisissa noudatetaan seuraavia periaatteita:

1. Lomautuksen kesto on 2 viikkoa. Kuukausipalkkaisten lomautus kestää 14 kalenteripäivää, joka sisältää kaksi viikonloppua. Tuntipalkkaisten lomautus kestää 10 työpäivää.

2. Lomaukset toteutetaan 31.12.2023 mennessä

3. Määräaikaisessa virkasuhteessa oleva viranhaltija voidaan lomauttaa, jos virkasuhde on ennen lomautuksen alkamista jatkunut keskeytymättä vähintään 6 kuukautta.

4. Määräaikaisessa työsopimussuhteessa oleva työntekijä voidaan lomauttaa, jos työntekijä tekee työtä vakituisen työntekijän sijaisena ja työnantajalla olisi oikeus lomauttaa vakituinen työntekijä, jos hän olisi työssä.

5. Lomautuspäätöksen tekee hallintosäännön mukaisesti se viranomainen (toimielin tai esihenkilö), joka päättää virka- tai työsuhteeseen ottamisesta.

Päätös

Keskustelun kuluessa kaupunginjohtaja teki seuraavan muutetun päätösesityksen: Kaupunginhallitus päättää lomauttaa koko henkilöstön. Lisäksi kaupunginhallitus päättää, että henkilöstön lomauttamisissa noudatetaan seuraavia periaatteita:

1. Lomautuksen kesto on 2 viikkoa, paitsi opettajilla 1 viikko. Kuukausipalkkaisten lomautus kestää 14 kalenteripäivää, joka sisältää kaksi viikonloppua. Tuntipalkkaisten lomautus kestää 10 työpäivää. Opettajien lomautus kestää 7 kalenteripäivää, joka sisältää yhden viikonlopun.

2. Lomaukset toteutetaan 31.12.2023 mennessä.

3. Määräaikaisessa virkasuhteessa oleva viranhaltija voidaan lomauttaa, jos virkasuhde on ennen lomautuksen alkamista jatkunut keskeytymättä vähintään 6 kuukautta.

4. Määräaikaisessa työsopimussuhteessa oleva työntekijä voidaan lomauttaa, jos työntekijä tekee työtä vakituisen työntekijän sijaisena ja työnantajalla olisi oikeus lomauttaa vakituinen työntekijä, jos hän olisi työssä.

5. Lomautuspäätöksen tekee hallintosäännön mukaisesti se viranomainen (toimielin tai esihenkilö), joka päättää virka- tai työsuhteeseen ottamisesta.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan muutetun päätösesityksen.